

Motion till riksdagen 2009/10:Sf2

av **Kalle Larsson m.fl. (v)**
med anledning av prop. 2008/09:219

Utjämnat värde för buffertfonden vid beräkning av balanstalet

1 Innehållsförteckning

2	Förslag till riksdagsbeslut	2
3	Propositionen löser inte några problem.....	2
3.1	Pensionssystemet är felkonstruerat.....	3
3.2	Rättvisa för pensionärer.....	3
3.3	Översyn med full insyn behövs av hela pensionssystemet	4
4	Propositionen lättar enbart upp situationen under valåret	4
4.1	Inte ens en enastående stor ökning av AP-fonderna skulle minska behovet av den automatiska balanseringen nämnvärt	6
4.2	Buffertfond är ingen buffert	7
5	Bestämmelserna om den automatiska balanseringen bör suspenderas	8
5.1	Inkomstbrist år från år	8
5.2	LO-arbetare och kvinnor förlorar	9
5.3	Placera pensionärernas pengar tryggt	9
5.4	Hela pensionsavgiften bör tillföras fördelningssystemet	10

Fel! Okänt namn på

2 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen beslutar att suspendera reglerna för automatisk balansering i inkomstpensionssystemet.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av hela pensionssystemet i full öppenhet.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad som anförs i motionen om en översyn av att ett underlag för politisk diskussion finns inför det allmänna valet 2010.
4. Riksdagen avslår proposition 2008/09:219 om ovanstående yrkanden avslås.

3 Propositionen löser inte några problem

Regeringen föreslår att när balanstalet inom ålderspensionssystemet beräknas ska till avgiftstillgången läggas ett värde av buffertfonden beräknat som ett medelvärde av de tre senaste årens redovisade marknadsvärden. Regeringen föreslår att ändringen ska träda i kraft den 25 november 2009 och tillämpas första gången vid fastställande av balanstalet för 2010.

Regeringen anför, utöver rent tekniska resonemang, bl.a. följande:

- ? Pensionssystemet följer den samhällsekonomiska utvecklingen. När inkomstutvecklingen är god får pensionärer och de som tjänar in pension ta del av den positiva utvecklingen. Det innebär även att pensionärer och pensionssparare är med och bär konsekvenserna när den samhällsekonomiska utvecklingen är sämre. Det bakomliggande syftet med detta är att pensionerna ska följa inkomstutvecklingen i Sverige, underskott ska hanteras när de uppkommer och skulder ska inte vältras över på framtida generationer.
- ? Under hösten 2008 försämrades världsekonomin snabbt med finanskrisen som ledde till att Stockholmsbörsen föll med drygt 40 procent under 2008. En följd av utvecklingen är att skulderna för första gången är större än tillgångarna i pensionssystemet och balanstalet för 2010 har av Försäkringskassan beräknats till 0,9672. Därmed kommer pensionerna att sänkas vid årsskiftet. Den huvudsakliga orsaken till det låga balanstalet är buffertfondens värdeminskning – fondens värde var 191 mdr lägre den 31 december 2008 än ett år tidigare.
- ? Stora fluktuationer på börsen visar sig ge förhållandevis stora svängningar av pensionsnivåerna. En sådan ryckighet är inte önskvärd. Pensionärer har sämre förutsättningar att jämna ut variationer i sin inkomst, t.ex. har de flesta inga möjligheter att höja inkomsten genom att förvärvsarbeta.
- ? Effekten för 2011 och senare är alltså starkt beroende av börsutvecklingen.
- ? Med en utjämning av buffertfonden blir utvecklingen av pensionerna jämnare. Kraftiga börsfall får inte samma snabba genomslagskraft och vice versa. Består värdetappet under fler år förlängs visserligen perioden med

balansering men i så fall är försämringen också betydande och inte längre tillfällig.

- ? Regeringen har också gemensamt med Pensionsgruppen påbörjat ett arbete med att ordentligt analysera och inventera möjligheter till ökad stabilitet i utbetalningarna på lång sikt.

Som vi kommer att visa i denna motion saknar regeringens analys stöd i det underlag som regeringen åberopar. Regeringens sätt att motivera sina förslag är dessutom orättvis och missvisande.

Det är sant att pensionerna följer samhällsekonomin. Pensionerna följer med lönerna uppåt, men med ett avdrag varje år på 1,6 %. Och i nedgång följer pensionerna med nedåt, men med en ytterligare minskning på samma 1,6 %. Dessutom gäller att när befolkning blir äldre sänks de nybeviljade pensionerna om man inte arbetar längre än tidigare generationer. Är detta rimligt och rättvist? Finns det arbeten? Finns det kraft hos alla att arbeta vidare? Dessutom, arbetslöshetsförsäkring och förtidspension upphör vid 65. Och, oberoende av detta, har fler orättvisor införts. Man har under åren sänkt skatterna för de yrkesverksamma, s.k. jobbskatteavdrag. Pensionen jämfört med lönen har på det sättet fått ytterligare en rejäl nedjustering. Ovanpå allt detta, dvs. som ytterligare avdrag, kommer den automatiska balanseringen. I stället för att erkänna dessa systematiska urholkningar av pensionerna jämfört med lönerna talar regeringen om att "pensionerna följer ekonomin, i med och motgång". När nu bromsen slår till är det dags att granska retoriken som motiverar förslagen.

3.1 Pensionssystemet är felkonstruerat

Påståendet i propositionen om att den automatiska balanseringen från 2011 och senare i huvudsak beror på börsens utveckling är fel. Sanningen är att pensionssystemet är felkonstruerat och att fortsatta neddragningar i form av successiva aktiveringar av den automatiska balanseringen, den s.k. bromsen, kommer att tvingas fram om inte pensionssystemet ses över från grunden.

Uttalanden om hänsyn till pensionärernas behov saknar också på kort sikt täckning i de förslag som läggs fram. I verkligheten lindras balanseringens effekter på fem års sikt inte alls.

3.2 Rättvisa för pensionärer

Regeringens orättvisa skattesänkningar har också medfört att bl.a. pensionärer betalar mer i skatt för samma inkomst som förvärvsarbete. En sjukskriven eller en pensionär med en månadsinkomst på 12 000 kr betalar 467 kr mer i skatt per månad än en person med förvärvsinkomst. Och nu går man vidare och avser att ta ett fjärde steg i denna orättvisa utveckling.

Denna straffbeskattnings måste upphöra, lika skatt ska gälla för pensionärer och löntagare, liksom också för dem som har sjukpenning och arbetslöshets-

Fel! Okänt namn på

ersättning. Vänsterpartiet har som hittills enda parti i riksdagen presenterat konkret hur detta bör gå till. Förslag är ett höjt grundavdrag för alla, också pensionärer. Det skulle ge en rättvis beskattning och innebära avsevärda skattesänkningar för alla pensionärer i jämförelse med regeringens politik.

3.3 Översyn med full insyn behövs av hela pensionssystemet

Regeringen aviserar ett fortsatt arbete tillsammans med en sluten grupp parlamentariker, med en mycket ytlig beskrivning av vad syfte och inriktning på det arbetet skulle vara (s. 8 i propositionen). Detta är ett arbetssätt som saknar demokratisk legitimitet mot landets över en och en halv miljon pensionärer genom att stänga dem ute från insyn och mot alla dem som en gång kommer att bli beroende av utfallet av det offentliga pensionssystemet. En översyn behövs, det har regeringen rätt i. Men den måste göras i hävdvunna demokratiska former och innefatta alla dem regler som tillsammans bestämmer hur det offentliga påverkar pensionärernas situation. Endast så kan en ökad stabilitet och rättvisa åstadkommas. Sverige måste hållas ihop.

I det följande utvecklar vi våra synpunkter på de frågor som regeringens proposition aktualiserar.

4 Propositionen lättar enbart upp situationen under valåret

Den ändring som regeringen föreslår i reglerna om den automatiska balanseringen, bromsen, saknar nämnvärd betydelse för pensionärerna. Neddragningen till följd av bromsen reduceras visserligen för 2010 (valåret!) men ökar för följande år. Slutresultatet blir en i stort sett oförändrad neddragning över en femårsperiod, som man ser av tabell 1, där resultatet för en pensionär med en pension på 12 000 kr per månad redovisas. Tabellen redovisar förlusten till följd av den automatiska balanseringen per år, dvs. pensionen enligt olika balanseringsalternativ, jämfört med att man inte har balansering. Tabellen grundar sig på ett pm från Riksdagens utredningstjänst (RUT) 2009-05-29, dnr 2009:806¹. Det huvudalternativ för ekonomins utveckling som Försäkringskassan använder i tabellen finns också redovisat i samma pm².

¹ Tabellen är hämtad från tabell 2, s. 4 i RUT:s pm. I den tabellen anges storleken på den månatliga pensionen i olika alternativ för den automatiska balanseringens utformning, och hur stora månadspensionerna skulle bli utan balansering. Här har skillnaden mellan oreducerad och reducerad pension räknats ut och förvandlats till årlig pension genom multiplikation med tolv.

² Försäkringskassans antaganden till grund för dess beräkningar i huvudalternativet återfinns i RUT:s nämnda pm, s. 7. Det innehåller antaganden enligt följande tabell:

Tabell 1 Balanseringens effekter på den årliga pensionen med dagens system jämfört med regeringens förslag. Försäkringskassans huvudalternativ

Försäkringskassans huvudalternativ	2010	2011	2012	2013	2014	Förlust 2010–2014
Dagens system för automatisk balansering	-4 680	-12 240	-15 000	-13 440	-12 240	-57 600
Regeringens förslag	-2 520	-10 440	-14 640	-15 000	-14 280	-56 880

Som man ser i sista kolumnen i tabellen så är neddragningen över perioden 2010–2014 ungefär lika stor i bägge alternativen. Regeringens förslag är sålunda inte ägnat att göra pensionärernas situation lättare över tid.

I RUT:s pm kan man också studera hur ett mer optimistiskt alternativ för ekonomins utveckling skulle te sig. Jämförelsen redovisas här i tabell 2, som också den är grundad på tabell 2 i RUT:s pm, utvecklad på samma sätt som tabell 1 ovan och som beskrivits i fotnot nr 1. Antagandena till grund för alternativet framgår också i RUT:s pm³.

Förändringar i %	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal sysselsatta	-3,1	-2,8	0,3	1,2	1,2	1,2
Börskurser	0,0	5,0	15,0	15,0	10,0	3,0
Avkastning AP-fonden	3,9	5,2	11,4	11,2	8,1	5,0
KPI årsgenomsnitt	-0,3	0,8	1,7	2,8	2,0	2,0
Inkomstindex	6,2	1,3	3,0	3,8	3,8	3,8

³ Försäkringskassans antaganden till grund för dess beräkningar i det optimistiska alternativet återfinns i RUT:s PM, s. 7. Det innehåller antaganden enligt följande tabell:

Förändringar i %	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Antal sysselsatta	-3,1	-2,8	0,3	1,2	2,5	1,5
Börskurser	0,0	40,0	20,0	10,0	10,0	3,0
Avkastning AP-fonden	3,9	26,2	14,4	8,3	8,1	5,0
KPI årsgenomsnitt	Samma som huvudalternativet					
Inkomstindex	Samma som huvudalternativet					

Fel! Okänt namn på

Tabell 2 Balanseringens effekter på den årliga pensionen med dagens system jämfört med regeringens förslag. Försäkringskassans optimistiska alternativ

Försäkringskassans optimistiska alternativ	2010	2011	2012	2013	2014	Förlust 2010–2014
Dagens system för balansering	-4 680	-12 240	-12 240	-8 880	-8 160	-46 200
Regeringens förslag	-2 520	-10 440	-13 680	-12 600	-10 440	-49 680

Det syns att skillnaden i utfall mellan huvudalternativet (tabell 1 ovan) och det optimistiska alternativet (denna tabell) summerat över femårsperioden är relativt obetydlig. Man ser också att regeringens förslag i det optimistiska alternativet t.o.m. är sämre än dagens system.

4.1 Inte ens en enastående stor ökning av AP-fonderna skulle minska behovet av den automatiska balanseringen nämnvärt

Frågan om vilken betydelse utvecklingen av AP-fonden har för behovet av bromsning har tilldragit sig stort intresse. RUT har därför gjort vissa kompletterande studier, där ett alternativ med en mycket hög tillväxt för världens börser studerats.⁴ Resultatet redovisas i RUT:s pm 2009-06-25, dnr 2009:875 och ses här nedan i tabell 3.

Tabell 3 Ytterligare studium av AP-fondernas betydelse för balanseringen, grundat på dagens regler

	2010	2011	2012	2013	2014	2010–2014
FK huvudalt.	-4 680	-12 240	-15 000	-13 440	-12 240	-57 600
Scenario 1	-4 680	-12 240	-12 240	-8 880	-7 680	-45 720
Scenario 2	-4 680	-10 680	-9 720	-6 240	-5 280	-36 600

Tabellen visar balanseringens effekter på den årliga pensionen med dagens system och vid tre olika alternativ för ekonomins utveckling. Scenario 1 är samma som Försäkringskassans optimistiska alternativ, där världens börser redan 2012 i genomsnitt återtagit hela nedgången sedan toppen 2007, och scenario 2 innehåller en ännu större uppgång, nämligen med ytterligare ca

⁴ Två alternativ är de som redovisas i tabell 1 och 2 i det föregående. (En mindre, troligen oavsiktlig avvikelse mot tidigare pm för år 2014 kan observeras i scenario 1, som angivits vara lika med det optimistiska alternativet i tidigare pm). Det tredje alternativet, kallat scenario 2, grundar sig på Försäkringskassans huvudalternativ med den avvikelser att börsuppgången antagits bli väsentligt högre. Resultatet redovisas som månadspensioner i RUT:s pm 2009-06-25 tabell 7, s. 4. De tal som anges där har här behandlats på samma sätt som i för föregående tabeller, se fotnot nr 1.

35 % till 2014, utöver toppen 2007⁵. Inte ens en sådan våldsam uppgång skulle alltså nämnvärt underlätta för pensionärerna. Den totala förlusten över femårsperioden är ändå så stor som 36 600 kr.

Genomgången här visar att neddragningen av pensionerna till följd av den automatiska balanseringen i väsentlig grad är oberoende av antaganden om ekonomins utveckling och opåverkad av det föreliggande förslaget om en modifiering av reglerna för den automatiska balanseringen. Vidare framgår att orsaken till obalansen inte, som regeringen påstår i propositionen, är vad som hänt med AP-fonden utan att mer fundamentala problem ligger bakom.

Faktum är att själva pensionssystemet år efter år går med "underskott", mätt som att "pensionsskulden" ökar mer än "avgiftstillgången". År 2008 var det underskottet 70 miljarder kronor. Här kallar vi just det underskottet för "inkomstbristen". Den bristen kommer för 2008 i skymundan av AP-fondernas samtidiga nedgång med 191 miljarder kronor. Men det är inkomstbristen som är det verkliga hotet mot pensionerna.

Sedan det nya pensionssystemet sattes i sjön 2001 och fram t.o.m. 2007 var inkomstbristen sammanlagt 550 à 600 miljarder kronor⁶. Det är nästan tre gånger AP-fondernas "förlust" 2008. Att detta inte har lett till att den automatiska balanseringen har aktiverats tidigare beror på att börserna ökade så mycket i värde. Till följd av den uppgången ökade nämligen AP-fonderna under samma tid med mer än 300 miljarder kronor.

4.2 Buffertfond är ingen buffert

Här finns nu anledning att undanröja ett vida spritt missförstånd som ryms i påståendet att man förutsett att det skulle bli ett avgiftsunderskott när de stora pensionsgenerationerna går i pension och att man har AP-fonderna för att

⁵ Försäkringskassan och RUT har angivit sina antaganden som tillväxttakter för alla börser sammantaget. Följande antaganden redovisas:

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
FK:s huvudalt.	0 %	5 %	15 %	15 %	10 %	3 %
Scenario 1	0 %	40 %	20 %	15 %	10 %	3 %
Scenario 2	20 %	40 %	20 %	15 %	10 %	3 %

AP-fondernas aktieinnehav fördelar sig som en tredjedel svenska aktier, två tredjedelar utländska. Som en grov illustration har här ansetts att börsernas genomsnittliga storlek som andel av 2007 års toppnivå skulle vara 57 % den 1 januari 2009. Det är ett enkelt genomsnitt av några stora internationella börser och den svenska. Utvecklingen blir då som följande tabell visar.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014
FK:s huvudalt.	57 %	60 %	69 %	79 %	87 %	90 %
Scenario 1	57 %	80 %	96 %	110 %	121 %	125 %
Scenario 2	68 %	96 %	115 %	132 %	145 %	150 %

Inflationen fram till 2014 har antagits bli totalt ca 10 %.

⁶ En jämförelse med vad som för redovisningsåret 2001 anges i Pensionssystemets årsredovisning (PÅR) 2001, s. 25 och 26, leder till siffran 604 miljarder kronor. Görs jämförelsen med motsvarande uppgift i PÅR 2005, s. 8, blir siffran 565 miljarder.

Fel! Okänt namn på

möta dessa påfrestningar. Det är sant att så var det tänkt. Men genom dränering av AP-fonderna, mer än 250 miljarder kronor har förts till statsbudgeten, har den möjligheten stängts. När balanstalet tilläts gå ned mot 1,0 redan innan de stora pensionärskullarna nått pensionsåldern upphävdes fondernas buffertfunktion. De blev i stället en del i själva grundbalansen. Varje extra påfrestning, som stora pensionärskullar, måste alltså mötas genom andra förändringar som förstärker systemet.

5 Bestämmelserna om den automatiska balanseringen bör suspenderas

Neddragningen av pensionerna till följd av den automatiska balanseringen blir orimlig och orättvis. Regeringens förslag undanröjer inte dessa problem. I stället bör reglerna om en automatisk balansering avskaffas, eller åtminstone suspenderas till dess att en allsidig översyn av hela pensionssystemet har gjorts. Detta bör riksdagen besluta.

En sådan översyn måste ta sin utgångspunkt i vad social rättvisa kräver och grundas på realistiska bedömningar av vad framtiden kan innebära av ekonomiska och demografiska påfrestningar, liksom hur arbetsmarknaden ser ut och kan förväntas utvecklas. Den måste också utgå ifrån att det är ett politiskt ansvar att successivt följa och anpassa pensionssystemet med hänsyn till hur verkligheten ser ut. Idén med ett automatiskt pensionssystem strider mot grundläggande värderingar om hur ett välfärdssystem ska vara utformat. Redan efter tio år ser vi nu också att det är en omöjlighet, automatiken fungerar inte. Slutligen, översynen måste göras öppet, under demokratisk insyn och politisk medverkan, inte i en sluten grupp av politiskt förbundna.

Detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

5.1 Inkomstbrist år från år

Som vi sett ovan kommer inte en förnyad uppgång på börserna att undanröja behovet av balansering i framtiden, inte ens om uppgången blir ännu våldsammare än tidigare. Detta beror på att den ovan diskuterade inkomstbristen fortgår år från år. Den utvecklingen kommer inte att vända om inte något radikalt händer. Att människor arbetar längre, att tidigt uttag av pension minskar i omfattning, att avgifterna höjs, att AP-fonderna tillförs mer pengar och att premiepensionssystemet avskaffas är exempel på sådana förändringar som ensamma eller i kombination kan göra pensionssystemet stabilt utan att urholka pensionerna. Det kan inte lämnas åt slumpen eller åt förtvivlade och övergivna enskilda att orientera sig i allt detta. En ansvarsfull politik måste utformas och politiskt ansvar återta sin plats.

Följande punkter behöver beaktas särskilt:

Välfärden i Sverige har byggts upp av de kvinnor och män som i dag är pensionärer. Det borde därför vara en självklarhet att man har rätt till en ålderdom som är ekonomiskt tryggad. Men dagens pensionssystem berövar många äldre möjligheten till ett värdigt liv. Därför måste det i grunden förändras.

Det är också dags att ta tag i frågan om att de äldre pensionärerna inte har fått del av den exceptionella standardstegring som inträffat under de senaste tio åren. Pensionärer har sedan mitten av 1990-talet förlorat runt 40 % i ekonomisk standard i jämförelse med löntagare. Detta faktum kan inte döljas med hänvisning till att motsvarande formellt sett skulle ha hänt även med det gamla pensionssystemet, då t.o.m. i än större omfattning. En ansvarfull politik skulle ju ha inneburit att frågan om reformer av det systemet skulle ha aktualiserats när reallönerna sköt i höjden på ett sätt som inte har sett en motsvarighet sedan 1960-talet.

5.2 LO-arbetare och kvinnor förlorar

De stora förlorarna i det nuvarande pensionssystemet är LO-arbetare och kvinnor som grupp. Den som tvingas till arbetslöshet eller sjukskrivning, vilket är vanligt bland LO-kollektivets medlemmar, under delar av sitt yrkesliv drabbas i det nuvarande systemet direkt genom sänkt pension. Systemets syfte påstås vara att motivera arbetstagare att skaffa sig högre pension genom att arbeta längre. Men människor med låga löner, arbetsuppgifter som sliter ut kropp och själ och med stor andel dubbelarbete orkar sällan arbeta ens till 65 år. Det gör att möjligheten för en metallarbetare eller en undersköterska att höja pensionen genom ytterligare års förvärvsarbete förblir teoretisk.

Den diskriminering som drabbar kvinnor på arbetsmarknaden reproduceras i pensionen eftersom denna anpassats efter ett manligt arbetslivsmönster. Kvinnor utför mer obetalt arbete och har därför mindre utrymme för lönearbete. Kvinnor arbetar oftare än män deltid och betalar därmed för sin egen arbetstidsförkortning med lägre lön och pension.

5.3 Placera pensionärernas pengar tryggt

Det är nu dags att sluta spela på börserna med pensionärernas pengar. Att pensionssystemet bygger på orealistiska förväntningar på aktiemarknaden blir allt tydligare. Genom finanskrisen med börser som rasar och giriga kvartalskapitalisters dominans har AP-fondernas värde sjunkit med svindlande belopp.

AP-fonden måste få tillräckliga resurser för att kunna svara mot sin ursprungliga uppgift, som var att säkerställa att de redan 1994 befintliga åtagandena – till dem som då var pensionärer och dem som snart skulle gå i pension – kunde infrias. Att ta ytterligare medel därifrån är uteslutet. I stället bör behovet av att återföra medel studeras. Ett alternativ eller komplement till att föra mer pengar till AP-fonderna vore att avskaffa de framtida avsättningarna till PPM och låta både de avgifterna och motsvarande pensionsförmåner

Fel! Okänt namn på

handhas av inkomstpensionssystemet. Men det finns också andra skäl till en sådan förändring.

Premiepensionssystemet stämmer inte med vad som uttalades 1994. Då talades om en begränsad valfrihet, intresset av säkerhet skulle dominera och en garanterad minimiavkastning skulle införas. En sådan ordning skulle ge en riskutjämning. En garanterad avkastning skulle också ge en realistisk utgångspunkt för prognoser över hur stora dessa pensioner skulle kunna förväntas bli, en observation som också redovisades av politikerna i underlaget för 1994 års beslut.

Systemet har nu i stället blivit ett helt främmande inslag i det offentliga pensionssystemet där vi alla kan spekulera bort en del av vår pension. Premiepensionen har gått back sedan den infördes och dess värde sjönk förra året med 34,5 %, allt medan de förvaltande kapitalinstituten har tjänat cirka 8 miljarder kronor. Våra varningar redan 1994 har besannats med råge.

5.4 Hela pensionsavgiften bör tillföras fördelningssystemet

Vi sade det då systemet infördes och vi säger det igen. Pensionärernas pengar ska inte kunna spekuleras bort. Därför måste premiepensionen avskaffas och hela pensionsavgiften tillföras fördelningssystemet. Det skulle också göra systemet betydligt mer förutsägbart och stabilt. Behovet av neddragning, bromsning, av de utgående pensionerna skulle i stort sett helt elimineras för lång tid framöver, som redan nämnts och som framgår av pm:et från Riksdagens utredningstjänst (RUT).

Omfattningen av pensionssystemets åtaganden är så stor att diskussionen om de framtida pensionerna måste innefatta hela det politiska fältet. Vi kan räkna med att ha gott om resurser de närmaste tio åren, då antalet aktiva fortsatt kommer att vara särskilt gynnsamt jämfört med antalet pensionärer. Det är därför angeläget att spara och göra vettiga investeringar. Därigenom skapas bästa möjliga produktionsförutsättningar för den tid då 40-talisterna når pensionsåldern. Men både höjda avgifter till inkomstpensionssystemet och höjda skatter måste få vara en del i en framtidsdiskussion. Med detta påstående vidgas intresset till att avse alla grupper i samhället. Och det är just vad som behövs – man kan inte ta en grupp i taget och ställa andra utanför. Det är en vettig och rättvis balans, mellan äldre och yngre, mellan barnfamiljer och pensionärer, mellan arbetslösa och dem som har ett arbete etc. som måste eftersträvas. Det måste också vara en balans mellan samhällets olika insatser för de äldre, såsom sjukvård och hemtjänst, och utfallet av pensionssystemet. Balansen ska skapas i en öppen demokratisk process där politiker och myndigheter vidgår problemen och talar tydligt om krav och svårigheter, likaväl som om möjligheter och fördelar.

Det är mycket hög tid att riksdagen nu för in diskussionen om pensionerna på en konstruktiv bana. Det räcker då inte att avslå den föreliggande propositionens förhastade och verkningslösa förslag. Riktlinjer måste ges för en öppen och allsidig debatt och det är uppenbart att detta kan ske bara genom ett

Fel! Okänt namn på

ingripande från riksdagen. Och det bör ske redan nu. Siktet bör vara inställt på att få fram ett underlag som kan diskuteras i valet 2010. Detta bör riksdagen ge regeringen till känna. Vår demokrati får inte utsättas för risken av ytterligare ett val, det skulle då bli det femte i ordningen, där denna viktiga välfärdsfråga göms undan.

Avslås de tre ovanstående yrkandena bör propositionen avslås.

Stockholm den 15 september 2009

Kalle Larsson (v)

Marianne Berg (v)

Josefin Brink (v)

LiseLotte Olsson (v)

Torbjörn Björlund (v)

Egon Frid (v)